METİNLER VE METİNLERARASI OKUMA: *SUSKUNLAR*

Textual and Intertextual Reading: Suskunlar

Ayşe Melda ÜNER*

ÖZ

Problem Durumu: İhsan Oktay Anar, son dönem Türk edebiyatının postmodern çizgide eser veren yazarlarından biridir. *Suskunlar* yazarın dinî, tarihî, felsefî, tasavvufî metinleri ve metinlerarası ilişkileriyle dikkati çeken bir romanıdır.

Yazarın, adını Galata Mevlevîhanesi'nin arkasında bulunan bir mezarlıktan alan *Suskunlar* adlı romanı Sultan 3. Ahmet Saltanatı'nı takip eden senelerden birinde Konstantiniye'de meydana gelen olaylar ışığında Şeytan'ın, Allah ve insan ile olan ezelî ve ebedî mücadelesini anlatır.

İhsan Oktay Anar'ın, *Suskunlar'da* kullandığı anlatım teknikleri üzerinde titizlikle çalıştığı görülmektedir. Yazar, eski metinlerin dünyasından kendi yarattığı yenilerinkine oyunlu bir yol çizmek suretiyle metinlerarası ilişkiler kurmuştur. *Tevrat*, *İncil* ve *Kur'ân-ı Kerîm*'den yola çıkarak oluşturduğu yeni metinleriyle romanının kurgusunu çok daha çarpıcı bir hâle getirmiştir.

Araştırmanın Temeli: Metinler ve Metinlerarası Okuma: *Suskunlar*

Araştırmanın Amacı: İhsan Oktay Anar'ın *Suskunlar* romanının metinlerarası okuma ile incelenmesi; yazarın iç içe geçirdiği metinler ve kurduğu metinlerarası ilişkilerle romanına kattığı zenginliğin araştırılmasıdır.

Veri Kaynakları: İhsan Oktay Anar'ın *Suskunlar* romanı, metinlerarasılık, parodi ve pastiş.

Sonuç: Özellikle *Tevrat*, *İncil* ve *Kur'ân-ı Kerîm*'den yola çıkılarak kurulan parodik yapılar romanı zenginleştirmiştir. *Suskunlar* romanı çarpıcı konusu, titiz kurgusu ve özellikle metinleri ve metinlerarası ilişkileri ile son dönem Türk edebiyatının en çarpıcı örneklerinden biridir.

Anahtar Kelimeler: İhsan Oktay Anar, *Suskunlar*, metinler, metinlerarası ilişkiler, parodi ve pastiş.

ABSTRACT

Problem Statement: İhsan Oktay Anar is one of the writers of contemporary postmodern Turkish fiction.

Suskunlar is an arresting novel with its religious, historical, philosophical, sufistic texts and intertextual relations.

His novel, *Suskunlar*, whose title derives from a graveyard behind Galata Mevlevîhanesi (the lodge used by Mevlevî dervishes), tells the eternal struggle between Satan and God and Man in the light of the events that take place in Constantinople in the years following the reign of Sultan Ahmet III.

It is obvious that İhsan Oktay Anar has meticulously worked on the narrative techniques he used in *Suskunlar*. The author has also constructed intertextual relations by drawing a tricky path from old texts to the new ones that he created. He has made the plot much more conspicuous with his creation of these new texts drawing on *the Torah*, *the Bible* and *the Qur'an*.

Base of the Research: Textual and Intertextual Reading: *Suskunlar*.

Purpose of the Research: The analysis of İhsan Oktay Anar's *Suskunlar* through intertextual reading; exploring the texts that the author has woven together and the intertextual relations he has constructed, and the richness these have added to the novel.

Resources of Data: İhsan Oktay Anar's novel, *Suskunlar*; intertextuality; parody and pastische.

Conclusions: Especially the parodical forms deriving from sacred texts have enriched the novel. *Suskunlar* is one of the most inspiring examples of contemporary Turkish Literature with its impressive story, its fastidious plotting and especially its textual and intertextual relations,

Key Words: İhsan Oktay Anar, *Suskunlar*; texts, intertextual relations, parody and pastische.

* Yard. Doç. Dr., Yeditepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

1. GİRİŞ

İhsan Oktay Anar, son dönem Türk edebiyatının postmodern çizgide eser veren yazarlarından biridir. *Suskunlar*[1] da yazarın, dinî, tarihî, felsefî, tasavvufî metinleri ve metinlerarası ilişkileri ile dikkat çeken bir romanıdır.[2]

Adını Galata Mevlevîhanesi'nin arkasında bulunan bir mezarlıktan alan *Suskunlar*, Sultan 3. Ahmet saltanatını takip eden senelerden birinde, Konstantiniye'de meydana gelen olaylar ışığında, Şeytan'ın, Allah ve insan ile olan ezelî ve ebedî mücadelesini anlatır.

İhsan Oktay Anar, anlatım teknikleri ile çok ilgilenen bir yazardır. *Suskunlar*'da da kullandığı anlatım teknikleri üzerinde titizlikle çalıştığı görülmektedir. Romanın, postmodern anlatının pek çok tekniğini içinde barındırdığı söylenebilir. *Suskunlar*, özellikle, yazarın eski metinlerin dünyasından kendi yarattığı yenilerinkine oyunlu bir yol çizmek suretiyle kurduğu metinlerarası ilişkiler ile son derece çarpıcı bir hâle gelmiştir. İhsan Oktay Anar, *Tevrat*, *İncil* ve *Kur'ân-ı Kerîm*'den yola çıkarak yeni metinler oluşturmuştur.

Bu çalışmada *Suskunlar* romanındaki metinlerin ve metinlerarası ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

2. METİNLER VE METİNLERARASI OKUMA: *SUSKUNLAR*

Suskunlar, Yenikapı Mevlevîhanesi'nde sema eden bir dervişin hayaletinin görülmesiyle başlar ve çeşitli öykülerle devam eder. Roman ilerlerken bazı öyküler iç içe geçer. Ancak romanda tüm metinlerden bağımsız sayılabilecek küçük öyküler de mevcuttur. Romanı daha iyi anlamak, romandaki metinleri ve metinlerarası ilişkileri daha açık bir şekilde kavramak için bu öyküler hakkında da bilgi verilecektir.

Mehter takımında kös[3] tokmaklayan Kalın Musa, çalgılı bir kahvehane işleten kardeşi Muhayyer Hüseyin, Kalın Musa'nın kemençe üstadı olan oğlu Veysel, Veysel'in ikiz oğulları Eflâtun ve Dâvut, hayaletiyle etrafa dehşet saçan Kanûnî Âsım, güzelliği ile akılları baştan alan Nevâ, Allah'ı simgeleyen Muhteşem Neyzen Bâtın Efendi ve İsa'yı simgeleyen oğlu Zâhir, Mevlevî Şeyhi Neyzen İbrahim Dede, önce bir çembalo[4] üstadı, sonra meşhur bir vâiz olan Cüce İskender, insanoğlunun düşmanı Şeytan'ı simgeleyen Tağut, Yedikule Kâhini, Zincirli Han Katili Kabil ve yeğenleri, Konstantiniye'nin en iyi yedi musikî üstadı Gülâbî, Meymenet, Âmin, Kirkor, Bağdasar, Rafael ve Lazar romanın belli başlı karakterleridir.[5]

Roman; Yegâh, Dügâh ve Segâh başlıklarını taşıyan 3 ana bölümden meydana gelmektedir.

---

[1] İhsan Oktay Anar, (2007), *Suskunlar,* İletişim Yayınları, İstanbul.

[2] Alâattin Karaca, *Kitaplık* Dergisi'nin Ocak 2008 sayısında "*Suskunlar'*ın Sıkı Öyküsü" başlıklı geniş bir inceme yayımlamıştır. Bu incelemesinde İhsan Oktay Anar'ın *Suskunlar* adlı romanını, yazarın diğer romanlarıyla da bağlantı kurarak incelemiştir. 27-28 Mart 2008 tarihlerinde Erciyes Üniversitesi tarafından düzenlenen 1980 Sonrası Türk Romanı Sempozyumu'nda ise "İhsan Oktay Anar'ın Romanlarında Din ve Tasavvuf (*Suskunlar* örneğinde)" adlı çalışmasını sunmuştur. Alâattin Karaca'nın bu çalışması Erciyes Üniversitesi tarafından yayımlanan *Bildiriler* kitabında mevcuttur. Alâattin Karaca, adı geçen çalışmasında yazarın diğer romanlarına da değinmek suretiyle ancak esas olarak *Suskunlar* örneğinde din ve tasavvuf konusunu ele almıştır. Bu iki çalışma için bkz: Alâattin. Karaca, "*Suskunlar*'ın Sıkı Öyküsü", *Kitaplık*, Ocak 2008, s. 99-106. Alâattin Karaca, "İhsan Oktay Anar'ın Romanlarında Din ve Tasavvuf (*Suskunlar* örneğinde)", *1980 Sonrası Türk Romanı Sempozyumu 27-28 Mart 2008 Bildiriler*, Erciyes Üniversitesi Yayınları No:170, Kayseri 2009, s. 197-209. Bizim bu makalemizde ise *Suskunlar'*daki metinlerin ve metinlerarası ilişkilerin, özellikle metinlerarası ilişkiler kurulurken kullanılan teknikler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

[3] Kös: (ar: Kûs) Türk Mehter müziğinde büyük davul. Bkz: Vural Sözer, *Müzik Ansiklopedik Sözlük,* Geliştirilmiş 4. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul 1996, s. 408-409.

[4] Çembalo: Klâvsen: Klâvyeli, telli bir çalgı. Bkz: Vural Sözer, *Müzik Ansiklopedik Sözlük,* Geliştirilmiş 4. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul 1996, Çembalo için s. 195. Klâvsen için: s. 396-397.

[5] Roman karakterlerinin isimleri yazarın kullandığı imlâ ile yazılmıştır.

Yegâh başlığını taşıyan birinci bölüm Kanûnî Âsım'ın hayaleti ile açılır. Yani bu bölümün birinci ana öyküsü Âsım'ı anlatır. Âsım, Nevâ adlı bir güzele âşık olmuş ve ona aşkını ilân edebilmek için eşsiz bir saz semâîsi tertip etmiştir. Ancak eserini Nevâ'ya dinletemeden öldürülmüştür. Birinci bölümün ikinci ana öyküsü ise bir cüce olan meşhur vâiz Hacı İskender'in macerası üzerine kurulmuştur. Bu bölümde birbirinden ve hatta ana öykülerden bağımsız sayılabilecek küçük öyküler de vardır. Örneğin Veysel'in kemençesiyle çaldığı kederli parça yüzünden Hızır Paşa'nın kara sevdalı yeğeninin ölümüne sebep olmasının öyküsü bunlardan biridir. İkinci bir örnek olarak Kalın Musa'nın çok sevdiği ve bir türlü kesmeye kıyamadığı tavuğunun öyküsü verilebilir.

Romanın *Dügâh* başlığını taşıyan ikinci bölümünde tek bir ana öykü vardır. Bu öykü Eflâtun'un, duyduğu esrarengiz sesin peşinden yollara düşmesini konu alır. Bu bölümdeki bağımsız sayılabilecek öykülerden ilki Eflâtun'un Konstantiniye sokaklarında karşılaştığı insanlar ve olaylar üzerinedir. İkincisi ise bir Mevlevî dervişinin uzun yıllar önce kendisine işkence eden Firâvun adlı adamı bulmak, ondan intikamını almak için Konstantiniye'ye gelişini, Firâvun'un Mevlevî şeyhliğine yükseltildiğini, ardından da vefat ettiğini, kendisinin de, Firâvun'un kimliğini bilmeden cenazesine katıldığını öğrenmesini ve onu affetmesini anlatır.

Romanın Segâh başlıklı üçüncü bölümündeki birinci ana öykü Yedikule Kâhini'nin, Zâhir'in ortaya çıkacağını haber vermesi ve Zâhir'in bir süre sonra Konstantiniye'de görülmesi üzerinedir. Bu bölümdeki ikinci ana öykü ise Tağut'u anlatır. Bağımsız sayılabilecek küçük öykülere bu bölümde de rastlamak mümkündür. Bunlara örnek olarak Hâbil ve Kabil'in öyküsü ile Hızır Paşa'nın konağındaki aşçı yamağının öyküsü verilebilir.

Kanûnî Âsım, Cüce İskender, Eflâtun, Tağut, Bâtın ve Zâhir ile ilgili düğümler de Segâh bölümünde çözülür. Âsım'ın, tıpkı kendisi gibi Nevâ'ya tutulan kölesi Cüce İskender tarafından kıskançlık sebebiyle öldürüldüğü, Cüce İskender'in, Âsım'ın yazdığı aşk dolu semâîyi nefreti anlatan bir esere dönüştürdüğü ve Âsım'ın bundan huzursuz olan ruhunun semâîyi düzelttirecek bir müzisyen aradığı bu bölümde anlaşılır. Romandaki sırların ortaya çıkması da Segâh bölümünde gerçekleşir. Cüce İskender, asıl adı Alessandro Perevelli olan Venedikli bir çembalo üstadıdır. Ellerinin büyük ve altışar parmaklı olması da çembaloda başarı kazanmasını sağlamıştır. Cüce İskender, Âsım tarafından köle pazarından satın alınmış, Âsım'ı öldürdükten sonra *Kur'ân-ı Kerîm*'i öğrenmiş, zamanla çok iyi bir hatip hâline gelmiş; hatta Hacı İskender adıyla halka musikînin tehlikeleri hakkında vaazlar vermeye başlamıştır. Nevâ'nın aşkından ümidi kestiği için Tağut'un kölesi olmayı kabul etmiş, "hayat nefesi"ne sahip olmak amacıyla Eflâtun'u öldürmek istemiştir. Eflâtun'un kulağına üflenen ney sesinin Mevlevîhane'den geldiği de bu bölümde açığa çıkar. Segâh bölümünde Eflâtun, Mevlevîliğe intisap eder. Cüce İskender "hayat nefesi"ne sahip olabilmek için Eflâtun'u öldürür. Ancak Eflâtun, Allah'ın yeryüzündeki sureti olan Bâtın'ın üflediği "hayat nefesi" ile tekrar canlanır. "Hayat nefesi"ni ele geçirmeye çalışan ve Bâtın'ın peşinde olan Tağut, Dâvut'un kendisini bulması ve ona güç veren yılanı ağzından çekip alması üzerine yok olur. Zâhir ise sofular tarafından hunharca öldürülür.

Anlaşıldığı üzere, romanda bazı öyküler birkaç koldan ilerler ve başarıyla birbirlerine bağlanırlar. Düğümler sırasıyla çözülür. Bağımsız sayılabilecek küçük öykülerin ise romanın kurgusunda bir karışıklığa yol açmadığı, hatta romana renk kattığı, anlatıyı zenginleştirdiği söylenebilir.

Romanda üç unsurun iç içe geçmiş olduğu görülmektedir. Bunlar din, tasavvuf ve musikîdir. Yazar, derin olduğu anlaşılan din, tasavvuf ve musikî bilgisinden içerik açısından olduğu kadar teknik açısından da faydalanır. Romanda, dinî, tasavvufî ve musikî dolu metinler birbirleriyle ahenkli bir şekilde ilişkilendirilerek iç içe geçirilmiştir.

Bu iç içe geçirme işleminin nasıl yapıldığına gelince, söze metinlerarası ilişkiler kurulduğu belirtilerek başlanabilir. Kubilay Aktulum, *Metinlerarası İlişkiler* adlı eserinde, Julia Kristeva'nın, "postmodern eleştiri alanında, bir metnin başka metinlerle, başka söylemlerle kurduğu ilişkileri ve söylemin sürekli olarak başka söylemlere açık olduğu, her söylemin aynı zamanda başka söylemlere yer vererek bir çokseslilik özelliğiyle belirdiği olgusunu göstermek için 'metinlerarası' kavramını ortaya at[tığını]" hatırlatır. Kubilay Aktulum, metinlerarasılık için "her metnin ayrışık söylemlerin ya da başka metinlerin bir kesişme yeri ol[ması], her yazının bir çokseslilik niteliğiyle belir[mesi]" açıklamasını yapar. " 'Metinlerarası, postmodern yazının temel özelliklerinden biridir' saptaması[nın] eleştirmenler ve yazın kuramcıları arasında artık basmakalıplaşmış, bilinen bir anlayış" olduğunu söyler. (Aktulum,2007; 10-11) Gérard Genette['in], "eski bir yapının yeni bir yapıya yeni bir işlevle katılması" anlamına gelen "metinlerarası ilişkilerin kafada yarattığı düşünceyi, 'eski bir imge' olan 'palempsest' sözcüğüyle" ifade ettiğini belirtir. Genette'in aynı şekilde *Palimpsestes*[6] adını verdiği eseri bu konudaki önemli kaynakların başında gelmektedir. Palempsest'in Gérard Genette tarafından "üzerindeki ilk metnin (ya da yazının) kazınarak, yerine yeni bir metin (yazı) yazılmış bir yaprak ya da *'aynı yaprak üzerinde, bir metnin başka bir metne eklendiği, üst üste geldiği, ancak eski metni tümüyle gizlemeyen, eski metnin görülebildiği'* bir imge, metinlerarası bir beti olarak tanımlan[dığına]" dikkat çeker. (Aktulum, 2007; 216)[7] Romanda metinlerarası ilişkiler kurulurken özellikle *parodi* ve *pastiş* tekniklerinden faydalanılmıştır. Parodi ve pastiş, eski metinlerin dünyasından kendi yarattıkları yenilerin dünyasına oyunlu bir yol çizmeyi amaçlayan, metinleri ilmek ilmek birbirine ören postmodern roman yazarlarının, metinlerarasılığı ön plana çıkardıkları romanlarında sık kullandıkları tekniklerdir. "Kökensel anlamına bakıldığında 'parodia' 'bir şarkıyı başka bir tonda söylemek, yani bir melodiyi başka bir ses perdesine geçirmek' olarak anlaşılır." (Aktulum, 2004; 290) Kubilay Aktulum, Mikhail Baktin'in, parodi ve pastiş'i "biçimleştirme" adını kullanarak bir araya getirdiğini, Gérard Genette'in ise "bu iki yöntemi ana-metinsellik (hypertextualité) başlığı altında, ancak ayrı ayrı ele al[dığını]" söyler. "Baktin, parodi ve pastişin ana metnin çizgisini koparıp, metinle özel bir söyleşim içerisine girdiği düşüncesi üzerinde dururken, ikisini birbirinden ayıran Genette onların köken metinle ilişkisini öne çıkarır, yapı ve işlevlerini tanımlar, sınıflamalarını da bu doğrultuda, yani alıntılanan kesitin ya da metnin yapısı ve işlevine göre yapar." tespitinde bulunur. (Aktulum, 2004; 288-290) Kubilay Aktulum "Farklı kuramcıların yaptıkları tanımlamaları, işlevleri, özellikleri ve çeşitleri göz önünde tutarak yazınsal parodiyi şu tanıma indirgeyebiliriz" der: "Parodi yazınsal bir dizgenin (metin, biçem, basmakalıp söz, tür) tümüyle alaycı ya da eleştirel bir maksat gütmeden, gülünç bir çelişki yaratacak biçimde açıkça gözler önüne serilerek ve dönüştürülerek, oyunsal düzende yeniden yazılmasıdır." (Aktulum, 2004; 303)[8] Pastiş ise, bir yapıtı ya da yapıtın bir parçasını başka bir

[6] G. Genette, *Palimpsestes*, Seuil, 1982.

[7] Kubilay Aktulum italik olarak yazılmış kısmı Genette'in eserinden çevirerek alıntılamıştır: Bkz: G. Genette, *Palimpsestes*, Seuil, 1982, s. 451. Kubilay Aktulum'un, *Metinlerarası İlişkiler* adlı eseri metinlerarası ilişkiler hakkında son derece kapsamlı bilgiler içermektedir. Bkz. Kubilay Aktulum, *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, İstanbul, 2007.

[8] Kubilay Aktulum, *Parçalılık Metinlerarasılık* adlı eserinde bu teknikler ve tarihsel süreçte bu teknikler ile ilgili olarak ortaya atılan fikirler hakkında gayet ayrıntılı bilgi vermiştir. Bkz. Kubilay Aktulum, *Parçalılık Metinlerarasılık* Öteki Yayınevi, Ankara, 2004.

bağlamda taklit anlamına gelir. (Moran, 1991; 203) "Temsil ettiği ruh hâli açısından bakıldığında pastişin, amacı eğlence olan ve 'oyuncu bir ruh hâli'ni yansıtan bir taklit olduğu" söylenebilir. (Cebeci, 2008; 84-85) Yıldız Ecevit, postmodern roman yazarlarının çoğu kez, kendi ürettikleri öykülerin yanı sıra, daha önce başka yazarlar tarafından üretilmiş metinleri de malzeme olarak kullandıklarını ve onlardan yola çıkarak yeni metinler ürettiklerini söyler. Eski ürünlerden alıntılar yapmayı ve bu alıntıları parodi ve pastiş yöntemlerinin de yardımıyla kendi metinlerine aktarmayı tercih edebildiklerini belirtir. "Hiçbir şeyin sağlam bir anlam temeli üzerinde oturmadığı bu kaygan/geçişimli oyun ortamında yazar da, anlatıcısı da, anlatı kişisi de aynı özelliği taşırlar; her türlü değişimin/dönüşümün/takasın olası olduğu bir ortamın varlıklarıdır onlar. Geçmişin güvenilir/sağlam/ağırbaşlı yazarı, yerini, ağırlık/bilgelik sergilemekten hoşlanmayan, yaşamın anlamı konusunda kuşku dolu olan ve okurunu yönlendirmeyi aklından bile geçirmeyen *oyunbaz* bir kurgu sanatçısına bırakır." der. (Ecevit, 2002; 76)

İhsan Oktay Anar da, bir röportajında, oyun severliğini ve hatta "şakacı" lığını şöyle dile getirir:

" 'Kimliksiz biri' olduğumu düşünüyorum. Ressam, mühendis, tarihçi kimliklerine sıkışıp kalmak istemem. Hatta yazar kimliğine de… Sadece yazıyorum o kadar. Resim yapabilir ve pastra da oynayabilirim. Borges'in söylemeye çalıştığı gibi, 'Bir insan hem herkes, hem de hiçbiridir.' Ben bir jokerim. Yani bazı iskambil oyunlarında, her kartın yerine geçen bir kart gibi. Kelimenin diğer anlamıyla da 'Joker' yani 'şakacıyım.' "[9]

Bu yetenekli "Joker" in *Suskunlar*'ı da oyunlarla doludur.

Suskunlar'da bölümler adlarını musikî makamları olan *Yegâh*, *Dügâh* ve *Segâh*'tan alırlar. Romanda, *Tevrat*[10], *İncil*[11] ve *Kur'ân-ı Kerîm*[12]'de mevcut olan bazı metinlerden yola çıkılarak, parodi ve pastiş yöntemiyle yeni metinlerin oluşturulduğu görülür. *Suskunlar*'da bu şekilde hazırlanmış en çarpıcı pasajlardan biri yeryüzünün yaratılış hikâyesidir. Bu pasajda yazar, parodi ve pastiş yöntemiyle *Tevrat*'ın Tekvin Bölümü'nde anlatılan Allah'ın yeryüzünü yaratış hikâyesine gönderme yapar. Bu metinle oynar, ona musikî unsurunu katar ve kendi metnini oluşturur:

[9] *Cumhuriyet* Gazetesi, *Pazar* Dergi, (07.01.2001).

[10] Bu çalışmada kullanılan *Tevrat* ve *İncil* nüshası: *Kitabı Mukaddes Eski ve Yeni Ahit, Tevrat, Zebur (Mezburlar) ve İncil*. (2000). Kitabı Mukaddes Şirketi, Acar Matbaacılık, İstanbul.

[11] *Kitabı Mukaddes Eski ve Yeni Ahit, Tevrat, Zebur (Mezburlar) ve İncil.* (2000). Kitabı Mukaddes Şirketi, Acar Matbaacılık, İstanbul.

[12] Bu çalışmada kullanılan *Kur'ân-ı Kerîm* nüshası: *Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli.* (2007). Elmalılı Hamdi Yazır, Sadeleştiren: Prof. Dr. M. Sadi Çögenli, Takdim: Prof. Dr. Orhan Okay, Huzur Yayın Dağıtım Pazarlama Ticaret Limited Şirketi, İstanbul.

SUSKUNLAR	*TEVRAT*
"Başlangıçta sükût var idi. Ve her yer karanlık idi. Ve Yaradan Yegâh makamında terennüm eyledi. Ve bu ışıltılı nağme ile etraf nûr oldu. Ve nağme boşlukta yankılanıp geri döndü. Ve Yaradan, bu Yegâh nağmenin güzel olduğunu gördü. Ve akşam oldu ve sabah oldu, birinci gün." (*Suskunlar* s. 137-138)	"Başlangıçta Allah gökleri ve yeri yarattı. Ve yer ıssız ve boştu; ve enginin yüzü üzerinde karanlık vardı; ve Allah'ın ruhu suların yüzü üzerinde hareket ediyordu. Ve Allah dedi: 'Işık olsun;' ve ışık oldu. Ve Allah ışığın iyi olduğunu gördü; ve Allah ışığı karanlıktan ayırdı. Ve Allah ışığa 'Gündüz,' ve karanlığa 'Gece,' dedi. Ve akşam oldu ve sabah oldu, birinci gün." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)
"Ve Yaradan Dügâh makamında terennüm etti. Ve suların ortasında bir azîm kubbe peydâ oldu. Ve kubbe tâ arşa kadar yükseldi. Ve nağme, işte bu kubbede yankılanıp geri döndü. Ve Yaradan bu Dügâh nağmenin güzel olduğunu gördü. Ve akşam oldu ve sabah oldu, ikinci gün." (*Suskunlar* s.138)	"Ve Allah dedi: 'Suların ortasında kubbe olsun, ve suları sulardan ayırsın.' Ve Allah kubbeyi yaptı, ve kubbe altında olan suları, kubbe üzerinde olan sulardan ayırdı; ve böyle oldu. Ve Allah kubbeye 'Gök,' dedi. Ve akşam oldu ve sabah oldu, ikinci gün." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)
"Ve Yaradan Segâh makamında terennüm etti. Nağme çöllerde ve enginlerde yankılanıp geri döndü. Ve Yaradan bu Segâh nağmenin güzel olduğunu gördü. Ve terennüme devam etti. Nağme ile mest olan toprak, ot ve tohum veren sebze ve meyve veren ağaçlar hâsıl etti. Ve akşam oldu ve sabah oldu, üçüncü gün." (*Suskunlar* 138)	"Ve Allah dedi: 'Gök altındaki sular bir yere biriksin, ve kuru toprak görünsün;' ve böyle oldu. Ve Allah kuru toprağa 'Yer,' dedi; ve suların birikintisine 'Denizler,' dedi; ve Allah iyi olduğunu gördü. Ve Allah dedi: 'Yer ot, tohum veren sebze, ve yer üzerinde tohumu kendisinde olup cinslerine göre meyve veren ağaçlar hâsıl etsin;'ve böyle oldu. Ve yer ot, cinslerine göre tohum veren sebze, ve tohumu kendisinde olup cinslerine göre meyve veren ağaçlar çıkardı; ve Allah iyi olduğunu gördü. Ve akşam oldu ve sabah oldu, üçüncü gün." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)
"Ve Yaradan Çârgâh makamında terennüm etti. Ve bu nağme, vecde gelip ışıl ışıl ışıldayan yıldızların ve kendisiyle, Yaradan'ın hem Gündüz'e hâkim olduğu Güneş ve hem de geceye hâkim olduğu Kamer'in bulunduğu göklerde yankılanıp geri döndü. Ve Yaradan bu Çârgâh nağmenin güzel olduğunu gördü. Ve akşam oldu ve sabah oldu, dördüncü gün." (*Suskunlar* s.138)	"Ve Allah dedi: 'Gündüzü geceden ayırmak için gök kubbesinde ışıklar olsun; ve alâmetler için, ve vakitler için, ve günler ve seneler için olsunlar; ve yer üzerine ışık vermek için gök kubbesinde ışıklar olarak bulunsunlar;' ve böyle oldu. Ve Allah, daha büyük olan ışık gündüze hükmetmek için, ve küçüğünü geceye hükmetmek için, iki büyük ışık yaptı; yıldızları da yaptı. Ve yer üzerine ışık vermek ve gündüze ve geceye hükmetmek ve ışığı karanlıktan ayırmak için, Allah onları göklerin kubbesine koydu; ve Allah iyi olduğunu gördü. Ve akşam oldu ve sabah oldu, dördüncü gün." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)
"Ve Yaradan Pençgâh makamında terennüm etti. Ve bu nağme, envaî çeşit deniz canavarlarıyla ve türlü türlü canlı mahlûkatla kaynayan deniz dibinde ve çeşit çeşit kanatlı kuşla dolu semâda yankılanıp geri döndü. Ve Yaradan bu Pençgâh nağmenin güzel olduğunu gördü. Ve akşam oldu ve sabah oldu, beşinci gün." (*Suskunlar* s.138)	"Ve Allah dedi: 'Sular canlı mahlûkların sürüleriyle kaynaşsın, ve yerin üstünde, gökler kubbesinin yüzünde kuşlar uçsunlar.' Ve Allah büyük deniz canavarlarını, ve suların kendileriyle kaynaştığı cinslerine göre hareket eden her canlı mahlûku, ve cinsine göre her kanatlı kuşu yarattı; ve Allah iyi olduğunu gördü. Ve Allah: 'Semereli olun, ve çoğalın, ve denizlerde suları doldurun, ve karada kuşlar çoğalsın,' diyerek onları mübârek kıldı. Ve akşam oldu ve sabah oldu, beşinci gün." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)

SUSKUNLAR	*TEVRAT*
"Ve Yaradan Şeşgâh makamında terennüm etti ve gelecek olan yankıya kulak kabarttı. Ancak bu kez, nağme yankılanmadı. Bununla birlikte Yaradan baktı ki, uzaklarda bir yerden aynı makamda bir âvâz gelir, hemen tanıdı: Cins cins canlı mahlûkatın ve yürüyenlerin ve sürünenlerin ve denizdeki balıkların, göklerdeki kuşların ve her şeyin hâkimi ilân edip mübârek kıldığı İnsan'ın sesiydi bu. Yaradan bu sesin pek o kadar çirkin olmadığını gördü. Ve akşam oldu, sabah oldu, altıncı gün." (*Suskunlar* s. 138-139)	"Ve Allah dedi: 'Yer, cinslerine göre canlı mahlûkları, sığırları, ve sürünen şeyleri, ve cinslerine göre yerin hayvanlarını çıkarsın;' ve böyle oldu. Ve Allah yerin hayvanlarını cinslerine göre, ve sığırları cinslerine göre, ve toprakta sürünen her şeyi cinsine göre yaptı; ve Allah iyi olduğunu gördü. Ve Allah dedi; 'Suretimizde, benzeyişimize göre insan yapalım; ve denizin balıklarına, ve göklerin kuşlarına, ve sığırlara, ve bütün yeryüzüne, ve yerde sürünen her şeye hâkim olsun.' Ve Allah insanı kendi suretinde yarattı, onu Allah'ın suretinde yarattı; onları erkek ve dişi olarak yarattı. Ve Allah onları mübârek kıldı; ve Allah onlara dedi: 'Semereli olun, ve çoğalın, ve yeryüzünü doldurun, ve onu tâbi kılın; ve denizin balıklarına, ve göklerin kuşlarına, ve yer üzerinde hareket eden her canlı şeye hâkim olun.' Ve Allah dedi: 'İşte, bütün yeryüzü üzerinde olup tohum veren her sebzeyi, ve kendisinde ağaç meyvesi olup tohum veren her ağacı size verdim; size yiyecek olacaktır; ve yerin her hayvanına, ve göklerin her kuşuna, ve kendisinde hayat nefesi olup yeryüzünde sürünen her şeye, bütün yeşil otu yiyecek olarak verdim;' ve böyle oldu. Ve Allah yaptığı her şeyi gördü, ve işte, çok iyi idi. Ve akşam oldu ve sabah oldu, altıncı gün." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)
"Ve Yaradan Heftgâh makamında es eyleyip sustu. Çünkü sesini Yer ile Gök arasındakilere işte böyle duyurmuştu. Ve Yaradan, yedinci günü mübârek kılıp takdîs eyledi ve dinlendi." (*Suskunlar* s.139)	"Ve gökler ve yer ve onların bütün orduları itmam olundu. Ve Allah yaptığı işi yedinci günde bitirdi; ve yaptığı bütün işten yedinci günde istirahat etti. Ve Allah yedinci günü mübârek kıldı, ve onu takdis etti; çünkü Allah yaratıp yaptığı bütün işten o günde istirahat etti." (*Tevrat* Tekvin Bölümü Bap 1)

Bu çarpıcı parodik yapının ardından Allah'ın insanı yarattığı ve ona "hayat nefesi"ni üfleyerek can verdiği inanışından bahsedilir. Allah'ın yarattığı ilk insana "hayat nefesi" üfleyerek can verdiğine dair inanış *Tevrat* başta olmak üzere kutsal kitaplara dayanır. Romanda, üflenen nefesin bir nağmesi olduğu düşüncesinin üzerinde durulur. Böylece tasavvuf ile de bağlantı kurulur. Bu düşünce şu pasajla aktarılır:

"Ve Yaradan, yerin toprağından adam yaptı ve onun burnuna, makamı gizli bir nağme üfledi. Adam bu nağmenin güzel olduğunu gördü. Çünkü adam artık yaşıyordu ve onu yaşatan da bu nefes idi. Ancak adam ve onun sol kaburga kemiği, meyveyi ısırıp yasağı çiğneyince, kendilerini diri kılan bu nağmeyi unuttular ve Aden'den kovuldular. Ne var ki âdemoğulları; Hâbil ve Kabil'den Hazreti İdris'e, Hûd Peygamber'den Firâvun Kâbus bin Muslap'a, Süleyman Aleyhisselâm'dan İskender Zülkarneyn'e, Melik Tubbâ Rıdvanüllâhi Aleyh'ten Âhirzaman Peygamberi Hazreti Muhammed Sallallâhü Aleyhi ve Sellem Efendimiz'e kadar bütün devirlerde; tamburdan santurdan yongardan, davula kavala miskala kadar türlü türlü musikî âletiyle; bu nağmeyi keşif yahut peydâ etmek için yırtınıp didindiler." (*Suskunlar* s. 139)

Allah'ın, Âdem'in burnuna "hayat nefesi" üflediğine ve bu nefesin de bir nağmesi olduğuna dair inanış Mevlevî şeyhi İbrahim Dede'nin Dâvut'a yazdığı mektupla da pekiştirilir.

"Hani derler ya! Güyâ ki Âdem'in burnuna hayat nefesi üflendi ve güyâ ki bizler hâlâ o nefesi solumaktayız; hayatında öyle bir olay olur ki, buna inanasın gelir! Bir de bakarsın ki, bu masal gerçeğin ta kendisiymiş! Yine biz fânîlerin burnuna o Muhteşem Neyzen'in 'hayat nefesi'ni üflediğini, ama bunun sadece 'nefes' değil, daha da ötesi, bir 'nağme' olduğunu söyleyenler de çıkmamış değildir." (*Suskunlar* s. 240)

Romanda, yine bir parodik yapı kurularak *İncil'*den de yararlanılmıştır. Muhteşem Neyzen Bâtın Efendi, insana "hayat nefesi"ni bahşeden Allah'ı, onun oğlu Zâhir ise Hz. İsa'yı simgeler.

Zâhir'in, Çemberlitaş Hamamı'nda Yahya adlı *"işinin erbâbı"* (*Suskunlar* 167) bir tellâk tarafından yıkanması ve o esnada içeriye bir güvercinin girmesi de Hz. İsa'nın Erden ırmağının kenarındaki vaftiz törenine göndermedir. Hz. İsa'yı vaftiz eden kişi de "bütün Yahudiye köylülerini ve Yeruşalimlileri" vaftiz eden Hz. Yahya'dır. (*İncil* Markos Bap 1)

SUSKUNLAR	***İNCİL***
"Minârelerin şerefelerindeki müezzinlerin cemaati sabah namazını edâ etmeye çağırmasından epey sonra, tanyeri ağarırken, Çemberlitaş Hamamı'nın kapısında, uzunca bir yoldan geldiği kokusundan belli, kir pas içinde bir şahıs belirdi ve demir kapıyı yumrukladı.(…) [B]ir tellâk hemen adamın koluna girdi. İşinin erbâbı olan bu tellâğın ellerinden ve kollarından, yaşı dolayısıyla, mavi damarlar fırlamıştı. İsmi ise Yahya idi. Her tarafı leş gibi kokan adamın elbiselerini onu incitmeden, tıpkı bir güveyin on beş yaşındaki bir gelini soyarken olduğu gibi, hattâ neredeyse ana şefkatiyle tek tek çıkardı ve beline peştemâl bağladı. Ardından onu kurnanın başına götürdü. (…) Kubbelerde ayrıca, artık nasıl olduysa içeri girmiş bir güvercinin kanat sesleri de işitilmekteydi." (*Suskunlar* 167 168)	"O günlerde vâki oldu ki, İsa Galile'nin Nâsıra şehrinden gelip Erden'de Yahya tarafından vaftiz olundu. Hemen sudan çıkarak, göklerin yarıldığını, ve kendi üzerine Ruhun güvercin gibi indiğini gördü; ve göklerden: 'Sen benim sevgili Oğlumsun, senden razıyım,' diye bir ses geldi." (*İncil* Markos Bap 1)

Romanda, *İncil*'e gönderme yapılarak oluşturulan parodik yapılardan biri de Zâhir ile Hz. İsa arasında kurulan ilişki üzerinden ve mucizeler hususundadır. Yedi kör adamın Zâhir'e secde etmesi, halktan birinin, uhrevîliğini kanıtlaması için ondan bir mucize istemesine sebep olur. *İncil*'de anlatıldığına göre, Hz. İsa da Şeytan tarafından, bir mucize göstermesi konusunda kışkırtılmaya çalışılmıştır. Zâhir de, Hz. İsa da Allah'ın bu yolla denenmek istenmesine kızarlar.

SUSKUNLAR	*İNCİL*
"Zâhir kalabalığa, "Size neyi haber verdiğimi ve sizi neye dâvet ettiğimi bilin! Kulağı olan işitsin!" diye Müslümanlara ve "Ho ekhôn hous akousatô ti to pneuma legei!" diye Rumlara bağırmaya başlamıştı ki, birdenbire etrafı, yedi kör adam tarafından kuşatıldı. Tek gözü gören ve vakûr tavırlarına bakılırsa hakikatin sırrına ermiş biri onlara kılavuzluk ediyordu. İşte bu adam, "Kutsal nefesi üfleyen Bâtın'ın oğlu Zâhir sen misin?" diye sordu. O ise 'Evet!' der demez, körlerin hepsi yere kapanarak ona secde etti. Körler kalabalık içinde kayboldukları sırada Tavuk Pazarı fırınının önündeydiler. Kalabalıktan bir adam, 'Mâdem ki mübârek birisin, taşı ekmek yap da görelim!' diye bağırdı. Bu söz üzerine hiddetlenen Zâhir de, "Taşı ekmek yapacağıma, ekmeği taş yaparım daha iyi!" diye cevap verdi ve fırının önündeki tezgâha yığılmış ekmeklerden birini alıp adamın kafasına fırlattı. Bu darbeyle başı yarılan adam da kan revân içinde kaldı." (*Suskunlar* 174)	" O zaman İsa, İblis tarafından denenmek üzre, Ruh tarafından çöle sevkedildi.Ve kırk gün kırk gece oruç tuttuktan sonra acıktı. Ve Ayartıcı gelip ona dedi: 'Eğer sen Allah'ın Oğlu isen, söyle, bu taşlar ekmek olsun.' İsa da cevap verip dedi: 'İnsan yalnız ekmekle yaşamaz, fakat Allah'ın ağzından çıkan her bir sözle yaşar.' diye yazılmıştır." (*İncil*, Matta, Bap 4)

Zâhir'in, bir öğrencisinden, yanına aşçı yamağını da alarak Ağa Çayırı'na gitmesini ve orada oturan bir adama, iftarı öğrencileri ile birlikte onun evinde yapacağını haber vermesini istemesi de Hz. İsa'nın Fısıh Yemeği ile ilişkili olarak kurulmuş parodik yapılardan biridir.

SUSKUNLAR	*İNCİL*
"Aşçıyı da al ve buradan Ağa Çayırı'na git. Oradaki evlerden birinin kapısını çal. Açan kişiye şöyle de: 'Muallim, yani Zâhir Efendi, iftarı senin evinde açacak ve yardımcılarıyla meşk edecek.'" (*Suskunlar* s. 229)	"Ve Hamursuzun birinci gününde şâkirtler İsa'ya gelip dediler: 'Fısıh yiyesin diye nerede istersin ki hazırlıyalım?' O da dedi: 'Şehre girip filâna gidin, ve ona diyin: Muallim: Zamanım yakındır, şâkirtlerimle beraber Fısıh senin evinde yapacağım, diyor.' Ve şâkirtler İsa'nın kendilerine emrettiği gibi yaptılar; ve Fısıh hazırladılar." (*İncil* Matta Bap 26)

Suskunlar'da dinî kitaplardan çıkagelmiş gibi görünen bir karakter daha dikkat çeker: Kabil. Kabil, *Kur'ân-ı Kerîm*'de de anlatıldığı üzere, kardeşi Hâbil'i öldürerek büyük bir günah işlemiştir. *Suskunlar*'ın Kabil'i de kardeşi Hâbil'i öldürür. Âmin ve Bağdasar adlı musikî üstadlarını katleder. O, âdeta katil olmak için doğmuştur. *Suskunlar'*da Kabil, yeğenleriyle birlikte Âmin'i öldürmek üzere yola çıkar. Yanlarında bir de karga vardır. Karga, Kabil'e Âmin'i toprağa gömmesini haykırmaktadır. Burada da *Kur'ân-ı Kerîm*'in Mâide Sûresi'ne gönderme yapılmıştır. *Kur'ân-ı Kerîm*'de de, Kabil kardeşi Hâbil'i öldürdüğünde Allah'ın bir karga gönderdiği ve karganın da Kabil'in Hâbil'i gömmesi için toprağı eşelediği anlatılır:

SUSKUNLAR	*KUR'ÂN-I KERÎM*
"Üstüne bez örtülmüş bir kafes içindeki karga da getirilip ortaya konuldu ve bez alınınca, fenerin ışığını gören hayvan uyanıverdi. Konuşsun diye dilinin ucu kesilen bu hayvan sağa sola bakarken arada bir duruyor ve 'Toprağa göm! Toprağa göm!' diye çığlık atıyordu. Sıra çuvala, daha doğrusu içindekilere gelmişti." (*Suskunlar* s.225)	"Derken Allah bir karga gönderdi; yeri deşiyordu ki ona kardeşinin cesedini nasıl (gömüp) örteceğini göstersin." (*Kur'ân-ı Kerîm* Mâide Sûresi 31)

Roman, bu çalışmada en çarpıcı olanları üzerinde durmaya gayret ettiğimiz pek çok parodik yapı örneğini içinde barındırmaktadır.

3. SONUÇ

İhsan Oktay Anar, *Suskunlar*'da okuyucusunu Sultan 3. Ahmet dönemi Konstantiniye'sinde, musikî nağmeleriyle süslü, din ve tasavvuf dolu metinlerle örülmüş, özellikle metinlerarası ilişkiler açısından zengin bir anlatı labirentine sokar. Yazarın, bu konularda akademisyen kimliğiyle titiz bir araştırma sonucu elde ettiği bilgiyi, hayranlık uyandırıcı yazarlık yeteneğiyle harmanladığı görülmektedir. *Tevrat*, *İncil* ve *Kur'ân-ı Kerîm*'den yola çıkılarak kurulan parodik yapılar romanı çok ilgi çekici bir hâle getirmiştir. Sonuç itibariyle, *Suskunlar* bu çalışmanın konusunu oluşturan incelikle tasarlanmış metinleri ve metinlerarası ilişkileri ile son dönem Türk edebiyatının en çarpıcı örneklerinden biridir.

KAYNAKÇA

Aktulum, K. (2004). *Parçalılık metinlerarasılık.* Ankara: Öteki Yayınevi.

Aktulum, K.(2007). *Metinlerarası ilişkiler*. İstanbul: Öteki Yayınevi.

Anar, İhsan O. (2007). *Suskunlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Cebeci, O. (2008) *Komik edebi türler*. İstanbul: İthaki Yayınları.

Cumhuriyet Gazetesi, *Pazar* Dergi. (07.01.2001).

Ecevit, Y. (2002). *Türk romanında postmodernist açılımlar*. İstanbul:İletişim Yayınları.

Genette, G. (1982). *Palimpsestes*, Seuil.

Karaca, Alâattin. (Ocak 2008). *Suskunlar*'ın Sıkı Öyküsü. *Kitaplık*, s. 99-106.

Kitabı Mukaddes Eski ve Yeni Ahit, Tevrat, Zebur (Mezburlar) ve İncil. (2000). Kitabı Mukaddes Şirketi, Acar Matbaacılık, İstanbul.

Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli. (2007). Elmalılı Hamdi Yazır, Sadeleştiren: Prof. Dr. M. Sadi Çögenli, Takdim: Prof. Dr. Orhan Okay, Huzur Yayın Dağıtım Pazarlama Ticaret Limited Şirketi, İstanbul.

Moran, B. (1991). *Türk romanına eleştirel bir bakış 2*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Sözer, V.(1996). *Müzik ansiklopedik sözlük.* Geliştirilmiş 4. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yard. Doç. Dr. Ayşe Melda ÜNER

Boğaziçi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Bitirme tezi *Tutunamayanlar Romanında Kullanılan Anlatım Teknikleri* başlığını taşımaktadır. Yüksek Lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında tamamladı. *Safvetî Ziya Hayatı, Romanları ve Tiyatro Eseri* adlı yüksek lisans tezi Servet-i Fünun yazarlarından Safvetî Ziya'nın hayatı ve bibliyografyası ile yazarın biri yarım kalmış iki romanı ve tiyatro türünde verdiği tek eserinin tahlilinden oluşmaktadır. Doktora eğitimini Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda yaptı. *Tanzimat ve Servet-i Fünun Romanında Musiki Teması* başlığını taşıyan doktora tezi *Roman ve Musiki Tanzimat ve Servet-i Fünun Romanında Musiki Teması* başlığıyla 2006 yılında kitap olarak yayımlandı. Bildiri ve makaleleri arasında *İhsan Oktay Anar'ın Suskunlar Adlı Romanında Metinler ve Metinlerarası İlişkiler* (8. Uluslararası Dil, Yazın, Deyişbilim Sempozyumu, İzmir Ekonomi Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü, 2008), *Peride Celal'in*

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt 13 Sayı 23
Haziran 2010
ss.196-206

Kurtlar Romanında Kullanılan Anlatım Teknikleri (Pen Kadın Yazarlar Komitesi, "Edebiyattan Hayata Peride Celal'le Dönüşmek" Etkinliği, 2008), *Elif Şafak'ın Pinhan Adlı Romanının Dil Özellikleri ve Anlatım Teknikleri* (2. Uluslararası Karşılaştırmalı Edebiyatbilim Kongresi, Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2006), *Fatma Aliye Hanım'ın Muhazarat Romanında Kadınlar* (Türk Edebiyatı Dergisi, Eylül 2006), *The Theme of Love and Sickness in the Tanzimat Novel* (The International Forum for Sciences and Health (IFSSH) World Congress "Health Challenges of the Third Millennium", 2005), *Tanzimat Romanında Kadın Tipleri ve Musiki Teması* (Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma, Yeditepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, 2004) bulunmaktadır. Almanya Duisburg-Essen Üniversitesi'nde son dönem yazarlardan Oğuz Atay ve Elif Şafak'ın romanları üzerine bir seminer verdi. (2005) Ayşe Melda Üner, Yeditepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.